

Datum vergadering gemeenteraad	Voorstelnummer
6 juli 2021	D.088056 Z.022692

Voorstel ingebracht door M.W.K. Coenders en G. van Droffelaar
Portefeuillehouder J.P.M. Meijers
Begrotingsprogramma en 0.1 Bestuur
taakveld

Onderwerp **Beleid Samen Sterk in de regio**

Voorgesteld besluit

1. In te zetten op groei en bescheiden bruis voor het Buren van 2040 en daarvoor in te stemmen met de toekomstoriëntatie uit de Eindrapportage Toekomstoriëntatie Buren, fase 1.
2. Te starten met fase 2 van de toekomstoriëntatie, gericht op het in kaart brengen van de gevraagde bestuurs- en organisatiekracht.

Samenvatting van het voorstel

Buren wil als zelfstandige gemeente met een robuuste en wendbare organisatie de toekomst tegemoet treden. Daarvoor is inzicht nodig in wat voor type gemeente de gemeente Buren wil zijn en de huidige kracht van de organisatie en het bestuur van de gemeente Buren. Bureau Berenschot is daarom in opdracht van de gemeente Buren aan de slag gegaan met het project toekomstoriëntatie. De toekomstoriëntatie is onderdeel van de strategische opgave 'Samen sterk in de regio'. De toekomstoriëntatie bestaat uit twee fasen:

1. Verkenning toekomst gemeente Buren: wat voor een gemeente wil Buren zijn?
2. Formulering van een handelingsperspectief: wat is op het gebied van bestuur en organisatie nodig om de gewenste toekomstrichting in te gaan?

Voor fase 1 zijn diverse betrokkenen gesproken. Zowel regionaal, gemeentelijk als in de kernen. Daarnaast zijn feiten en cijfers over Buren gebruikt. Dit heeft een 'foto' van Buren op dit moment als resultaat. Er is vervolgens gekeken naar een mogelijk toekomstprofiel van de gemeente. Fase 1 is afgerond met een eindrapportage. Daarin staat het voorgesteld toekomstprofiel. Dit toekomstprofiel van de gemeente Buren voor 2040 is gericht op groei en bescheiden bruis. Dit is uitgewerkt in de volgende onderwerpen: leefbaarheid en wonen, economie, sociaal domein en onderwijs, en woeken met ruimte. De gemeenteraad wordt gevraagd hier een besluit over te nemen. En te besluiten of we fase 2 van de toekomstoriëntatie kunnen starten.

HOOFDLIJNEN

1. Wat is de aanleiding van dit voorstel en wat is het (wettelijk) beleidskader?

Op 18 december 2020 (D.072021) informeerden we u over de start van het traject van de toekomstoriëntatie. Bureau Berenschot is hier mee aan de slag gegaan. We startten met dit traject om inzicht te krijgen in wat voor type gemeente Buren wil zijn, en vervolgens de kracht van de organisatie en bestuur in beeld te brengen. Steeds met de aandacht voor het samenspel met de omgeving; zowel in de regio als met de kernen. De toekomstoriëntatie is onderdeel van de strategische opgave 'Samen sterk in de regio'. De toekomstoriëntatie bestaat uit twee fasen:

1. Verkenning toekomst gemeente Buren

Er wordt opgehaald en belicht 'wat voor gemeente Buren wil zijn' en waaraan zij moet voldoen, ook in het samenspel met stakeholders in de regio en kernen. De deelvraag die we beantwoorden is: wat zijn de belangrijkste ambities, opgaven, trends en ontwikkelingen voor de gemeente Buren, en wat is de positie van Buren in de regio? Deze fase is afgerond met bijgevoegde eindrapportage.

2. Formulering van handelingsperspectief

We zetten de gemeente af tegen de ambities en opgaven. De deelvraag die we beantwoorden is: wat zijn de sterkten en zwakten van Buren en welke bestuurskracht is nodig om de gewenste toekomstrichting in te gaan? Ook deze fase wordt afgesloten met een (beknopte) rapportage. We starten deze fase alleen wanneer u hiermee instemt.

Voor de eindrapportage heeft Berenschot vele Burense documenten gelezen en verwerkt: van het coalitieakkoord, tot cijfers over de gemeente Buren, de visie kerngericht werken en meer. Naast feiten bevat deze rapportage opinies van direct betrokkenen. Daarnaast spraken ze vele betrokkenen, waaronder fracties in de gemeenteraad, bestuurders van buurgemeenten en actieve inwoners. Dit heeft een 'foto' van Buren als resultaat. Op basis van deze 'foto' van de gemeente heeft Berenschot een aantal (uitvergroete) profielen ontwikkeld als mogelijk antwoord op de vraag: wat voor gemeente wil Buren zijn? Deze profielen zijn in een werksessie met u getoetst en verrijkt. Daaruit is een samengesteld toekomstprofiel voortgekomen. Dit toekomstprofiel van de gemeente Buren voor 2020 is gericht op groei en bescheiden bruis.

2. Wat is het beoogde effect; wat willen we bereiken? En waarom op deze manier?

Buren wil als zelfstandige gemeente met een robuuste en wendbare organisatie de toekomst tegemoet treden. Daarvoor is inzicht nodig in wat voor type gemeente de gemeente Buren wil zijn (fase 1) en de huidige kracht van de organisatie en het bestuur van de gemeente Buren (fase 2).

Uit fase 1 van de toekomstoriëntatie is een toekomstprofiel gekomen: het Buren van 2040 zet in op groei en bescheiden bruis. Berenschot werkte dit profiel uit langs vier onderwerpen:

- Leefbaarheid en wonen: de gemeente zet onder meer in op bevolkingsgroei, een betaalbaar en gevarieerd woningaanbod, betere ontsluiting van de kernen met het openbaar vervoer en voorzieningen die passen bij het profiel van de kern of goed bereikbaar zijn. Vanuit het motto 'eigen identiteit, met oog voor een ander perspectief' zoekt de gemeenteraad naar mogelijkheden om te differentiëren tussen kernen. In het Buren van 2040 zijn er betaalbare en veilige tijdelijke en permanente woonruimte voor arbeidsmigranten.
- Economie: De gemeente faciliteert het midden- en kleinbedrijf en startups. Vanwege de gunstige ligging is er voldoende werkgelegenheid binnen aanvaardbare reisafstand voor de inwoners van Buren. Recreatie en toerisme zijn pijlers van de economie van Buren. De tweede pijler is de landbouw. De gemeente stimuleert, in nauwe samenwerking met de regio, circulariteit en innovatie in deze sector.
- Sociaal domein en onderwijs: In het Buren van 2040 is het – nog steeds – prettig wonen. Dat houdt ook in, zorgen voor elkaar. De gemeente werkt kerngericht en faciliteert en stimuleert de versterking van de maatschappelijke structuren. De gemeentelijke inzet in het sociaal domein richt zich in het bijzonder op preventie en vroegsignalering op kernniveau. Gegeven de verwachte vergrijzing van de gemeente, zet Buren bovendien in op zorgvoorzieningen voor ouderen. De gemeente zet daarnaast in op het inlopen van de taalachterstand.
- Woekeren met ruimte: Randvoorwaardelijk voor het toekomstprofiel van Buren 2040 is dat de beschikbare ruimte 'slim' wordt benut. Dat betekent heldere gemeentelijke keuzes over welke functionaliteit waar een plek krijgt, om verrommeling van het landschap te voorkomen en om de identiteit van de kernen en het gebied daaromheen in stand te houden.

3. Wat zijn de nadelen en/of mogelijke risico's als de raad het voorstel overneemt?

De gemeenteraad kan het toekomstprofiel gebruiken als toets voor nieuw beleid en als basis voor de samenwerking met de regio en de kernen. Het bepalen van de toekomst van Buren door u is niet vrijblijvend: het moet een belofte zijn van het bestuur aan de inwoners van Buren en de regio, die moet worden waargemaakt. Dat vraagt bestuurs- en organisatiekracht. In fase 2 van dit onderzoek brengt Berenschot in kaart wat hiervoor nodig is. U bent nu aan zet om te bepalen hoe u tegen het toekomstprofiel aankijkt en of u door wilt gaan met fase 2 van de toekomstoriëntatie. Het college past terughoudendheid bij beoordeling van de eindrapportage. Zoals Berenschot aangeeft is de raad immers het democratisch gelegitimeerde orgaan dat een keuze kan maken over de toekomst van de gemeente.

4. Wat betekent het als de raad dit voorstel *niet* overneemt?

Wanneer de raad het voorstel niet overneemt zijn er twee mogelijkheden. Allereerst kan het betekenen dat er geen toekomstprofiel voor de gemeente Buren vastgesteld wordt. Dit maakt het

bepalen van de toekomst van de gemeente Buren en het versterken van de bestuurskracht moeilijker. Een toekomstprofiel maakt namelijk duidelijk hoe de gemeente zich wilt ontwikkelen. Zoals Berenschot aangeeft kan het toekomstprofiel dienen “als toets voor nieuw beleid en als basis voor de samenwerking met de regio en de kernen. Bovendien bepaalt het gekozen profiel de benodigde schaalkracht: welke bestuurs- en organisatiekracht is nodig om, in samenspel met de regio en de kernen, uitvoering te geven aan de taken en opgaven waar de gemeente voor staat?”

Ten tweede kan het niet overnemen van dit voorstel betekenen dat u een alternatief toekomstprofiel vaststelt. Berenschot ontwikkelde vier mogelijke toekomstprofielen voor de gemeente Buren. Deze zijn in een werksessie op 7 april 2021 besproken. De vraag die tijdens deze werksessie aan bod kwam was: wat betekent de ‘foto’ voor het type gemeente dat Buren wil zijn. Dit gesprek voerden de raadsleden aan de hand van vier toekomstprofielen die gepositioneerd zijn langs de assen rust en bruis, en groei en behoudend. Deze vier profielen zijn zeer uiteenlopend om scherp te krijgen welke richtingen er mogelijk zijn. De profielen zijn:

- Profiel A: groei en rust. Kenmerken: aantrekken ‘nieuwe Burenaren’, forenzen, voorzieningen, cultuurhistorisch landschap en kleine economie.
- Profiel B: groei en bruis. Kenmerken: aantrekken ‘nieuwe Burenaren’, impuls lokale en regionale economie en trekpleister voor recreatie en toerisme.
- Profiel C: behoudend en rust. Kenmerken: autonomie bevolkingsgroei, vergrijzing en passende voorzieningen, traditionele identiteit, cultuurhistorisch landschap en kleine economie gericht op zelfvoorzienend zijn.
- Profiel D: behoudend en bruis. Kenmerken: autonome bevolkingsgroei, vergrijzing en passende voorzieningen, kleinschalige recreatie en toerisme en inzet op eigen bedrijven.

De vier profielen kunnen gezien worden als alternatieve scenario’s voor het voorgestelde toekomstprofiel.

5. Is het een begrotingswijziging?

Er is geen sprake van een begrotingswijziging.

TOELICHTING EN UITVOERING

6. Beleidskader

Op 8 april 2020 bent u geïnformeerd over de startnotitie van de strategische opgave ‘Samen sterk in de regio’ via raadsinformatiebrief D.055704. Bij onder meer de begroting 2021 nam u een besluit over het vaststellen van de visie op Buren en het versterken van de bestuurskracht.

7. Effectmeting, planning en evaluatie

Na besluitvorming door u wordt zo snel mogelijk gestart met fase 2 van de toekomstoriëntatie. De duur daarvan is waarschijnlijk vier maanden. De resultaten van deze fase worden in het najaar aangeboden aan de gemeenteraad. Met name in fase 2 wordt ook de verbinding gemaakt het financiële traject van de zero based budgetting (uitgevoerd door BMC).

8. Financiën

In de begroting 2020 is € 8.000 gereserveerd voor de strategische opgave Samen sterk in de regio, voor de herijking van de sterkte- zwakte-analyse. De kosten van de toekomstoriëntatie zijn € 32.394, exclusief btw. De provincie subsidieert de helft van de kosten. De andere helft van de kosten (ongeveer € 16.500) zijn als verplichting opgenomen in de jaarrekening 2020.

In 2021 zijn er extra kosten gemaakt voor de toekomstoriëntatie. Dat gaat om in totaal € 4.800 voor twee werksessies (7 april en 25 mei 2021) voor de gemeenteraad. De provincie subsidieert ook de helft van deze kosten. Dit betekent aan gemeentelijke kosten € 2.400. Gezien het relatief beperkte bedrag hoeft de begroting hierop niet aangepast te worden.

9. Communicatie

Na uw besluit zal het resultaat gedeeld worden via onder meer de website en een persbericht. Deze zal de griffie verzorgen in samenwerking met de organisatie. De ‘foto’ is eerder gedeeld met de geïnterviewden.

10. Burgerparticipatie

Voor dit onderzoek zijn veel interviews afgenomen. Mensen die geïnterviewd zijn, zijn bijvoorbeeld ook vertegenwoordigers van kernen en ondernemers. Hun beelden zijn meegenomen in het eindresultaat.

11. Deregulering

Er is geen sprake van deregulering.

12. Achtergrondinformatie

Niet van toepassing.

Bijlagen:

- Raadsbesluit
- Eindrapportage Toekomstoriëntatie Buren, fase 1

Inlichtingen bij:

Naam	M.W.K. Coenders en G. van Droffelaar
Domein	Staf